

Fejfar, Oldřich

Rozbor osteologického materiálu v Těšetic-Kyjovic

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1975-1976, vol. 24-25, iss. E20-21, pp. [191]-193

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108845>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

OLDŘICH FEJFAR, ÚSTŘEDNÍ ÚSTAV GEOLOGICKÝ,
PRAHA

ROZBOR OSTEOLOGICKÉHO MATERIÁLU Z TĚŠETIC-KYJOVIC

V rámci systematického studia početného osteologického materiálu, získaného terénním výzkumem neolitické osady s moravskou malovanou keramikou v Těšeticích-Kyjovicích, byl zatím prozkoumán kosterní materiál dvou větších celků: objektu č. 1 a č. 4. Oba dva celky byly vyhodnoceny jednak zvlášť, jednak vcelku podle předpokladu, že jde o jedno sídliště

Seznam druhů	Objekt č.				Celkem 1 + 4 %
	1	%	4	%	
1. <i>Bos taurus</i> — skot	48	28	42	15	20
2. <i>Capreolus</i> — srna	41	24	35	12	17
3. <i>Capra</i> — <i>Ovis</i> — koza — ovce	17	10	34	12	11
4. <i>Cervus elaphus</i> — jelen	26	15	34	12	13
5. <i>Sus scropha</i> — prase	22	13	63	22	19
6. <i>Equus caballus</i> — kůň	1	—	9	3	2
7. <i>Canis</i> — pes	7	4	13	14,5	4,5
8. <i>Ursus arctos</i> — medvěd	5	3	5	1,5	2
9. <i>Vulpes</i> — liška	—	—	5	2	1
10. <i>Erinaceus</i> — ježek	—	—	3	1	—
11. <i>Arvicola</i> — hraboš vodní	—	—	1	—	—
12. <i>Cricetus</i> — křeček	—	—	4	1	—
13. <i>Castor fiber</i> — bobr	4	2	12	4	3,5
14. <i>Lepus</i> — zajíc (králík)	1	—	20	7	4,5
15. <i>Pisces</i> — ryby (neurč.)	—	—	1	—	—

a kulturně i časově shodné objekty. Čísła udaná u jednotlivých druhů zvířat neodpovídají přesně počtu jedinců; jsou to spíše početní údaje pro statistický účel, založené na odhadu určeného materiálu.

V této předběžné zprávě uvádíme seznam nalezených forem s jejich poměrným zastoupením (v objektech č. 1 a č. 4 a v obou dohromady), dále závěr tohoto vyhodnocení a konečně několik poznámek k některým pozoruhodným nálezům, jimž by se měla v další etapě věnovat pozornost. V konečné fázi bude rovněž provedeno porovnání některých druhů (např. *Bos*, *Equus*) s podobnými časově obdobnými výskyty.

Z domácích zvířat jsou v obou celcích téměř rovnocenně zastoupeny skot a prase; koza (nebo ovce) je o polovinu méně hojná. Kůň společně se psem je mnohem vzácnější. U psa toto zastoupení nepřekvapuje, zato u koně svědčí o tom, že šlo u usedlého lidu o poměrně vzácný typ zvířete, které jistě nebylo zdrojem potravy.

Lovná zvěř hrála na sídlišti značnou úlohu v obživě; je reprezentována hlavně jelenem a srnou. Oba druhy byly často nebo soustavně loveny a jsou zároveň dokladem pro ekologii širšího okolí lokality, které mělo charakter lesostepi s enklávami rozlehlých lesů. Medvěd, zajíc, bobr a liška byli jenom příležitostnou kořistí. Nečetná, ale soustavná přítomnost bobra je dobře vysvětlitelná blízkostí nevelkého vodního toku. Překvapující je však ojedinělý nález velkého rybiho obratle, jediného dokladu ryb na lokalitě (průměr obratle je 2,5 cm); tato ryba (losos?) mohla být ulovena jen ve větší řece (v tomto případě asi Dyje).

V početném materiálu skotu jsou dva rohové násadce (4 D), které nevyučují doklad rodu *Bison* (zubr). Nález drobnotvaré čelisti a distálního metakarpu (rovněž 4 D) nasvědčuje přítomnosti osla nebo velmi malé formy koně. Také v materiálu rodu *Sus* (prase) jsou kosti dospělých jedinců malých rozměrů, které dokládají malou chovnou formu; několik nápadně velkých kostí prasete náleží pravděpodobně ulovenému divokému praseti. V těžko rozlišitelném materiálu rodu *Capra--Ovis* (koza nebo ovce) jsou dva objekty rohových násadců, které nasvědčují tomu, že šlo spíše o domestikované kozy. Velmi závažný materiál byl konečně zjištěn u rodu *Canis* (pes); v ojedinělých případech mohlo jít o vlka, ale většina nálezů (z toho dvě téměř kompletní lebky) přesvědčivě dokládá domestikovaného psa menšího typu (přibližně velikosti menšího vlčáka).

Vcelku je možno podle dosavadních poznatků z Těšetic-Kyjovic vyslovit závěr, že vedle dobře zavedeného chovu skotu, prasete a kozy (s menší pravděpodobností ovce) byl v blízkém okolí provozován lov srny a jelena. Méně byl loven zajíc (králík) a bobr. Poměrně velmi vzácný výskyt koně (2 0/0 proti 20 0/0 skotu) souvisí asi s usedlým charakterem společnosti s vyváženým stavem pěstitelství, chovu dobytka a lovu.

АНАЛИЗ ОСТЕОЛОГИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА ИЗ ТЕШЕТИЦ — КИЕВИЦ

В порядке систематического изучения многочисленного остеологического материала, полученного на основании исследования неолитического поселения с моравской расписной керамикой, был пока рассмотрен костяной материал двух больших групп: из объекта 1 и 4. Результаты анализа приводятся в наглядной таблице. Общую оценку можно будет провести только после обработки большего остеологического материала.

Исходя из существенных наблюдений, можно в заключении сказать, что рядом с хорошо организованным разведением рогатого скота, свиней и коз (возможно и овец), в близких окрестностях охотились на косулю и оленя, реже на зайца (кролика) и бобра. Сравнительно очень редкие находки костей лошади (лошади — 2%, скот — 20%) зависят по всей вероятности от оседлого характера жизни населения и от находившегося в равновесии земледелия, разведения скота и охоты.

Перевел Алеш Бранднер

ANALYSE DES OSTEOLOGISCHEN MATERIALS AUS TĚSETICE-KYJOVICE

Im Rahmen eines systematischen Studiums des durch Terrainausgrabung der neolithischen Siedlung mit mährischer bemalter Keramik gewonnenen, zahlenmäßig starken osteologischen Materials wurde einseitig das Skelettmaterial zweier größerer Komplexe untersucht: aus Objekt 1 und 4. Die Ergebnisse dieser Analyse werden in einer übersichtlichen Tafel angeführt. Eine komplette Auswertung wird sich erst nach Bearbeitung einer wesentlichen Menge osteologischen Materials vornehmen lassen.

Aufgrund der bisherigen Erkenntnisse kann die Schlussfolgerung ausgesprochen werden, daß neben der gut eingeführten Zucht von Rindvieh, Schweinen und Ziegen (mit geringerer Wahrscheinlichkeit Schafen) in der nahen Umgebung die Jagd von Rehen und Hirschen betrieben wurde. Weniger gejagt wurden Hase (Kaninchen) und Biber. Das verhältnismäßig seltene Vorkommen des Pferdes (2% gegenüber 20% Vieh) hängt wahrscheinlich mit dem seßhaften Charakter der Gesellschaft mit ihrem ausgewogenen Zustand in Anbau, Viehzucht und Jagd zusammen.

Übersetzt von Dr. Alfons Hubala

